

of wil
n, de
n, de
God.
daad
aken,
plaats
geren
n ook
een
hier,
n zijn
terug
n, hoe
voort-
tscep-
ndere
open
ker-
deker-
s zo
lucht
waar
kwam
ingen
r hun
w, z.
t het
weg
men
enen,
waar-
at de
n oog
t hen
lezen
op dit
tkaar
t wat
zijn
ener-
g, de
voorz
deze
voort-
deze
wekt.
van
be-
made
doet
nt er
zijde
wijst
deze
rheid
waar-
strijd
eloof
men
klec-
elen,
es of
ngen
n, uit
ictoir
wordt
lezer
wat
neet.
der
ordt,
n wat
van
g tot
Ge-
teker
orale
elen
n ze
tsink
e 58
ge-
para-
wijs-
hem
nnis
it te
refli-
niet
eren
leen
wie
Zee-
brij-
i te
ordt
ruid
lote.
van
den
ten,
om-
niel
het
mt.
eid.
dat
aar
der-
en
rekt
ker-
zer
ten.
En
aar-
ner
en-
tele
de,
rig
als
nis
is
ge
len
die
en
de
ze
en
vi-
za-

woordigt meer dan een ander voor ons het glorie-tijdvak van ons kerkelijk leven. Een machtig scheppend reformatorisch geniet, zoals Duitsland in Luther, zoals Zwitserland in Zwingli, zoals Frankrijk in Calvin en Schotland in John Knox voortbracht, die het stempelmerk van hun persoon en geest op heel hun volk en kerk hebben afgedrukt, hebben wij Nederlanders niet gehad. Geen der leidende mannen uit de 16e eeuw, die ons kerkelijk leven beheerscht en de grondslagen van onze Gereformeerde Kerk gelegd hebben, kan met deze Reformatoren op één lijn gesteld worden, ook Datheen niet. Een oorspronkelijk denker was hij niet, want op dogmatisch gebied heeft hij zich geheel bij Calvin aangesloten. Als kerkorganisator volgde hij het voorbeeld van de Kerk van Genève en van de Hugenotenkerken in Frankrijk. En zijn Catechismus, Liturgie en Psalmbelijng zijn niet anders dan vertalingen geweest van den Catechismus en Liturgie van de Paltz en de Psalmbelijng van Marot en Boza. Maar al heeft Datheen niets genaals, niets oorspronkelijks, toch neemt hij onder de geestelijke vaders van onze Gereformeerde Kerk de eerste plaats in. Hij heeft het Calvinisme hier de overwinning doen behalen; hij heeft het beste, wat op het gebied van Kerkorganisatie, Catechismus en Liturgie te vinden was, aan onze Kerken geschonken. En meer nog dan de namen van een Marx, een Van der Heyden, een Junius, al mogen ze in geleerdheid en rijkdom van taalkennis Datheen overtroffen hebben, is de naam van Datheen onder ons volk in dankbare gedachtenis gebleven. Zelfs zijn droomende gedachten gestreden, zelfs de geloofszinking aan het einde zijns levens, heeft hem nooit de liefde van ons Gereformeerde volk doen derven. Dat volk kon niet vergeten, wat het aan zijn prediking, aan zijn geloofskracht, aan zijn heldenmoed te danken had.

Het was daarom wel een zeer gelukkige gedachte, dat de heer Th. Ruys als onderwerp voor zijn dissertatie, waarmede hij den graad van Doctor in de Theologie aan de Vrije Universiteit verwierf, den persoon van Datheen heeft gekozen. Niet alsof er nog geen biographie van Datheen bestond. Ook Dr. H. ter Haar had reeds een dissertatie over Datheen geschreven, maar deze dissertatie, hoe uitnemend ook voor dien tijd bewerk, datgekende uit 1858, en niet alleen dat deze Latijnsche dissertatie weinig er toe had bijgedragen om Datheen beter bij ons volk bekend te maken, maar het bronnenonderzoek had in de laatste helft der 19e eeuw niet stil gestaan en zooveel nieuws aan het licht gebracht, dat een nieuwe biographie van Datheen meer dan noodig was geworden.

Dr. Ruys nu heeft dit op zeer verdienstelijke wijze gedaan. Hij deed meer dan hetgeen reeds gepubliceerd was en in verschillende studien en artikelen verstrekt lag, saam voegen, want hij stelde zelf onderzoekingen in zoowel in het binnen- als buitenland en wist nog belangrijke brieven en bescheiden te ontdekken. En al is het zeker te betreuren, dat de oorlogstoestand hem beletten de archieven in België te doorsnuffelen, het nieuwe materiaal, dat hij vond, is zeker belangrijk genoeg om de uitgave dezer nieuwe biographie te rechtvaardigen, ook al is daarmede het historisch onderzoek nog niet afgesloten.

Wat in deze dissertatie dan ook in de eerste plaats te prijzen valt, is vooral de spurzijn van dezen jongen doctor en zijn groote nauwkeurigheid. Wie de breede lijst van werken, die geraadpleegd, en archieven, die onderzocht zijn, nagat, zal bewondering gevoelen voor den ernst, waarmede Dr. Ruys zijn taak heeft opgevat.

Maar niet minder verdient Dr. Ruys lof voor de getrouwheid, waarmede hij het beeld van Datheen ons getekend heeft. Het gevaar, dat zoo licht een jong historicus overvalt, van een romanheld te maken van den persoon, wiens leven hij beschrijft, is hij gelukkig ontweken. Met schier al te groote soberheid, zoals een getrouw portretschilder het doen moet, tekent hij het beeld van Datheen. De gebreken, die Datheen aankleeften — volmaakte heiligen kent het Protestantisme niet — heeft hij niet verbloemd. Maar aan den anderen kant heeft hij ook tegenover de vaak onbillijke en harde critiek op Datheen gevoeld, hem ten volle recht laten wedervaren. En bovenal, hij heeft verstaan, dat om een persoon als Datheen billijk te beoordeelen, men niet den maatstaf moet aanleggen van onze denkbeelden over de verhouding van staat en kerk, van religie-vrijheid en staatsont-houding, maar hem hem beoordeelen moet naar den geest van den tijd, waarin hij leefde.

Het is aan Dr. Ruys gelukt het portret van Datheen te ontdekken, dat hij vóór zijn dissertatie heeft laten afdrucken. Wat tot dusals portret van Datheen de ronde deed, bleek niets dan een gefantaseerd beeld te wezen. We kennen Datheen nu, zoals hij werkelijk was. En dat beeld was niet de gefantaseerde kop met ezelsoren, dien een zijner belagers in de 18e eeuw van hem tekende, ook niet de gefantaseerde Petruskop van de 19e eeuw, maar het toont ons een man uit wiens gelaat kracht en ernst spreekt. En zoals Dr. Ruys ons het werkelijke portret van Datheen kennen deed, zoo heeft hij ook met groote historische getrouwheid ons zijn geestelijk beeld getekend. Zoo is deze kerkhistorische dissertatie een eere voor den jongen doctor, een eere ook voor onze Hoogeschool.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den Heer H. J. M. te Uuwingerga een postwiel groot 12.

Da. J. H. Houtzagers, em. pred., Voorzitter.

Arnhem, Velperweg 88.

Leestafel.

1. Mr. D. P. D. FABRUS, WEZEN VAN HET CALVINISME, Jaargang II. n. 1 van SCHILD EN PUL. Uitgave van J. H. Kok, Kampen.

Na WARFIELD en MONSMA, nu weer FABRUS over Calvinisme.

De drie redevoeringen, waarin de eerste dit onderwerp behandelt, waarvan Mev. C. M. E. KUYPER een wegeslaagde vertaling gaf en waarbij Dr. BAVINCK een voorwoord schreef, is door mij, evenals het boek van den tweede over hetzelfde onderwerp, hier nog niet zoo lang geleden besproken.

Voor mij geen reden, al zullen mijn besprekingen van geschriften over hetzelfde onderwerp elkander dan ook in zulk snel tempo opvolgen, dat wellicht een lezer zal verzuimen: salweer over Calvinisme!" met de bespreking van Mr. FABRUS' brochure in SCHILD EN PUL langer te wachten. Trouwens, voor zulk 'n verzuiming zou ik niet veel voelen en wat een van mijn goede vrienden in dergelijke gevallen steeds zegt: «daarvoor ga ik niet uit den weg», zeg, in dit geval, ook ik.

Het ligt nu eenmaal op den weg van den LEESTAFEL-schrijver der HERAUT voor de Gereformeerde Kerken in Nederland, de aandacht later lezers vestigen op inzondenheid voor hem, als Gereformeerde, voornamelijk publicaties.

Daartoe behoort zeker niet minder dan WARFIELD'S CALVIN ALS THEOLOGOON EN DE STAND VAN HET CALVINISME IN ONZEN TIJD en MONSMA'S WHAT CALVINISM HAS DONE FOR AMERICA, ook FABRUS' WEZEN VAN HET CALVINISME.

Maar, het zal met die verzuiming wel zoo'n vaart niet nemen.

Wanneer kunstigen en schilderijen-tentoonstelling bezoeken en daar drie stukken zien, zonder copien te zijn, eenzelfde onderwerp uitbeelden, zal dit eer hun belangstelling opwekken dan neerdrukken. Dat toch drie meesters schier gelijktijdig aan één zelfde sujet 'n oeuvre wijden, is een bewijst teken voor de waarde, die zij aan het sujet toekennen, en bovendien biedt de artistieke individualiteit, die in de bewerking uitkomt, den toeschouwer gelegenheid tot vergelijking.

Afgaande op de analogie tusschen zulk een Expositie en mijn Leestafel, maak ik mij nu tentent: salweer over Calvinisme! niet al te ongerust. Het zullen wel niet velen onder onze lezers zijn, die deze verzuiming slaken.

De herdenking van Calvin's geboortedag in 1909, is aanleiding geweest tot een bij vernieuwing, aandacht vestigen op zijn persoon en werk. Maar de oorzaak van de uitbreiding der literatuur over Calvin en het CALVINISME ligt toch dieper, en wel in de groote betekenis, die het laatste nog steeds voor de protestantische wereld heeft. De Reformatie van Genève heeft, zoals Mr. FABRUS terecht schrijft, «een stelsel gegeven, waartoe een levensbeschouwing spreekt, die nog in dezen tijd over een groot deel der wereld in zijn vruchten nauwt en voor de komende eeuwen ver-reikende vruchten biedt» (p. 2).

Bij wijze van inleiding toont de schrijver de uitgebreidheid der Calvin-literatuur met de stukken aan en vertelt, dat er reeds in de 30 jaren, die aan 1909 vooraf gingen, meer dan 300 geschriften of opstellen in die literatuur verschenen waren. Bij wijze van inleiding toont hij verder, met aanhalingen uit verschillende schrijvers, den invloed aan van het Calvinisme zoo in het algemeen, als bijzonderlijk in Nederland. Aan het slot van deze, vijf bladzijden lange, inleiding heft hij: «In het verleden, in het Calvinistische verleden vindt Nederland zichzelf; dezelfde reden van bestaan, en de richting voor een waarlijk nationale toekomst. En nu zelfs het buitenland in deze eeuw zoo buitengewone aandacht aan het Calvinisme schenkt, ja dit erkend wordt te zijn de hoofdmacht van het Protestantisme, die opnieuw in frisch leven nikomt, bestaat voor Nederland te eer reden daarbij nader stil te staan» (p. 5).

Onder mededeeling, dat, in verband met de nieuwere geschriften aan het Calvinisme gewijd, de volgende bladzijden bedoelen bepaaldelijk op het wezen, de kern, de grondgedachte van het Calvinisme te wijzen, zonder dat zij bedoelen dit in volten omvang te bespreken, steekt Prof. FABRUS dan van wal. (p. 6.)

«In het Calvinisme staat op den voorgrond de volstrekte souveriniteit van God.» Voor deze bewering verwijst de schrijver naar aantekening No. 23, een van 30 regels en waarin drie theologen van professie worden geciteerd. Dat de volstrekte souveriniteit van God, ook naar zijn persoonlijke overtuiging, als het wezen van het Calvinisme is (als zou ik hier hebben weggelaten of anders voor 't moet worden beschouwd hebben gezet) vermenen wij in den tekst drie regels verder. Weldadig doet het mij aan, dat de auteur daar enkele Schriftuur-plaatsen citeert. Tot mijn bevreemding mis ik onder hen echter het Jezus-woord: «Heere des hemels en der aarde» (Matth. XI : 25 en Luc. X : 21).

Uit het «wezen van of »wats het Calvinisme is, m. a. w. uit het begrip Calvinisme, worden dan enkele deducties gemaakt.

Zoo op p. 7 : «CALVIN, denkt deze gedachte (de volstrekte Souveriniteit Gods) moet overschrokken consequentie door. Hij duidt niet van de zwakheten waarmee een onverschandte theodicee de Godsvoorstelling misvormt. Wat is en geschiedt, is, gelijk het is, door God gewild.»

Dit laatste doet denken aan het voluntas Dei necessitas rerum, «de wille Gods is de noodzakelijkheid der dingen», van ook andere denkers dan den Christen-denker CALVIN. Maar FABRUS' wijst hier op de beperking die ons kenvermogen en in verband daarmee dat wij de twee termen van het probleem, «de almacht Gods» en «'s menschen verantwoordelijkheid», zonder wat ik zou willen noemen een der twee te elimineeren, hebben te laten staan; zoals ook CALVIN deed. Met blijkbaar matiging citeert hij dan hier den Heidelbergse hoogleraar Troeltsch, die invloed is door KANT en van het CALVINISME schrijft: «Gott ist ihm irrational auch im dem Sinne, dass er an Maximalen menschlicher Vernunft und Logik nicht gemessen werden darf; aber er hat die Vernunft zum irischen Arbeit und Verherrlichung Gottes gegeben.»

Ook verzuimt de auteur niet er op te wijzen hoe het Calvinisme een innig verband heeft tusschen Gods Souveriniteit en Zijn recht als Schepper. Tot de meest interessante bladzijden van zijn brochure behooren dan ook die waarop hij het heeft over Calvinisme en recht.

Op pag. 11 doet Prof. FABRUS zijn lezers opmerken, dat het Calvinisme, waarvan het wezen de erkenning van de volstrekte Souveriniteit Gods is, wel niet geheel nieuw is,

maar toch iets eigens heeft en wat dan, tegenover LUTHER, uitkomt in «CALVINUS bevordering en van opene, radicale breuk met Rome en van de strenge tucht in de Gemeente»; iets wat nader uit de historie wordt toegelicht.

Op pag. 18 begint de auteur, in verband met de Souveriniteit Gods, waarvan de belijdenis het wezen van het Calvinisme is, te spreken over de uitverkiezing. Voor hem staat in het Calvinisme niet de uitverkiezing, maar de Souveriniteit op den voorgrond. Van de eerste schrijft hij op pag. 20 : «Inderdaad moet worden gezegd, dat deze leer, hoe groote betekenis zij ook hebbe in het Calvinisme, toch gersins als het voornaamste leerstuk daarin beschouwd mag worden, punt van uitgang daarvoor is. Het zou met het wezen van het Calvinisme strijden, als grondgedachte te stellen Gods gedachte aan gaande de zaligheid. Het Goddelijk Wezen Zelf, Zijne Grootheid, Zijne Majesteit staan voor den Calvinist op den voorgrond.»

Mis men nu maar den nadruk legge op «grondgedachte», zal ieder Calvinist dit wel toestemmen.

Een derde en laatste passus in de brochure begint op pag. 21.

De Souveriniteit Gods, voorop gesteld in het Calvinisme, wordt hier besien in betrekking tot de Gemeene Gratie; tot toekennen van waarde aan den gansen Bijbel, ook aan het O.T.; tot verheerlijking van God op elk levensgebied; tot het objectivisme in zijn tegenstelling met het subjectivisme, of wil men met het individualisme en waarbij dan «het individualisme van VINKER en de daaraan nauw verwante dusgenaamde ethische richting» ter sprake komt.

Zoowel om het aantal geschriften in en na 1909, het gedenktjaar van Calvin's geboorte, verschenen — onder Aantekening No. 3 worden uit de laatste categorie meer dan 40 genoemd — maar ook om de groote betekenis die het Calvinisme nog heeft, kan ik Prof. FABRUS voor deze zijn brochure dankbaar zijn.

Zijn rijke belezenheid omtrent het onderwerp waarvoor hij schrijft, wekt evenzeer mijn bewondering, als zijn hooge waardeering er voor mijn sympathie.

Dat hij zoo telkens zijn beweringen documenteert met citaten uit, voor het meeren deel, theologische werken, is te verstaan. Wie als niet-jurist over een juridisch onderwerp schrijft, zal zich tot eenzelfde methode gedrongen voelen. Bij het schrijven van een SCHILD EN PUL-brochure ware echter het ietwat minder toegeven aan dien drang, naar mijn bescheiden meening, niet ongewenscht geweest. Het wordt vooral bedenkelijk wanneer de auteur, door de schoonheid van een citaat zoo getroffen wordt, dat hij, in ste van het in zijn AANTEKENINGEN 'n onderdak te geven, zich niet wechhouden kan het in zijn tekst op te nemen. De «overzichtelijkheid», waarin FABRUS' brochure, bij MONSMA's boekje vergeleken, ietwat achter staat, wordt er niet beter op. En voor «de meer eenvoudige» onder de SCHILD EN PUL-lezers zal, naar ik vrees, de treffende schoonheid van wat GROEN VAN PRINSTERKER schreef over «de kennis van de geloofswaarden in de dagen der Donsche Synode bij de meer eenvoudige», wel verborgen blijven, wanneer zij dat schrijven, op pag. 18, r. 8. v.o. tot blz. 19, r. 5. v.o., plotseling in het Fransch onder hun oogen knijpen.

Maar die bedenkingen van formeelen aard wegen lichtelijk op tegen het feit, dat in deze brochure, voor zoover dat in een van 25 bladzijden mogelijk is, het Calvinisme is besproken op een wijze, die het als hoogste vorm van religie en als «Christendom van groote keurs doet uitkomen.

Geen Calvinist ten onzent, en niet alleen ten onzent, moet haar dan ook ongelegen laten, al zal zij voor enkelen zeker wel wat zware lectuur zijn. Vooral kan in de Sturm- und Drang-periode, die sommige intellectuele jongeren van Gereformeerden huize doorleeven, de lezing van FABRUS' WEZEN VAN HET CALVINISME deugd doen. Ook van uit dit oogpunt bezie, biedt SCHILD EN PUL met deze Afl. een actueel onderwerp.

2. De Uitgever H. TEN BRINK — Arnhem, zond ons weer een aantal boekjes voor kinderen, die zich, zoo zoover ik zien kan, bijzonder leenen als geschenken op het aanstaande Kerstfeest.

Voor Kinderen.

KERSTFEEST.

Het jaar spoedt ten einde. Nog enkele dagen en het zal vervlogen zijn, het jaar 1919.

Doch voor het van ons schiedt, bopen we nog een heerlijk feest te vieren, namelijk het Kerstfeest of Christustfeest. En niet alleen wij vieren het, maar alle Christelijke volken onder den hemel.

Is het dan van zoo groote betekenis? Ja voorzeker. Dat leert ons Gods Woord zelf.

Immers we lezen in Lukas 2 van den engel, die een blijde boodschap, het Evangelie, aan de herders in het veld bracht.

En wat zei hij?

Dat leren we in Lukas 2 vs. 8, 9.

En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtacht over hunne kude.

«En zie een engelen Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omschenen hen, en zij vreesden met groote vrees.»

En de engel zeide tot hen: Vrees niet; want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal;

Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

En dit zal u een teken zijn: gij zult het kind, den veld, in doeken gewonden, en liggende in de kribbe.

En van stonden aan was er met den engel een menigte des hemelschen heitlers, zijzende God en zeggende:

Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen.»

Dat zegt genoeg, velen hebben er van gesproken, het bezongen. Zoo b. v. in.

IN DE KRIBBE.

In een krib te Bethlehem
Ligt hij reder,
Klein en teeder
Maar de hemelen loven Hem.

Want Hij komt
Die der wereld schuld zal dragen,
Naar des Vaders welbehagen
Waarbij alle mensch verlost.

Zoo is het. Wat de engelen bezongen in het veld van Efrata is een groot wonder, een wonder van Gods liefde en genade.

De Heere Christus werd geboren in den nacht. De herders hielden de nachtacht over de kude. 't Was donker daar buiten, maar bij de kribbe was het licht.

Daarin ligt een schoon beeld, een tot ons sprekende leering. Dat hebben de menschen ten allen tijde gevoeld. Niet zonder reden hebben zij het Kerstfeest in den donkersten tijd des jaars geplaatst. Bekend is ook de schoone schildrij in het museum te Dresden. Het stelt voor de aanbidding door de herders. «Buiten is alles donker, maar door de geopende deur niet men licht daarbinnen. Dat licht nu straalt af van het Kindken Jezus alleen. Natuurlijk is dit ook weer een beeld, maar het wijst toch duidelijk op Hem, die later van zichzelf getuigt: Ik ben het licht der wereld.

En ook nu weer denken we aan een schoon lied:

STILLE NACHT.

Stille nacht,
Heil'ge nacht,
Davids Zoon, naar verwacht,
Die de zondaren zalgen zal,
Wordt geboren in Bethlehems stal,
Hij, der scheepselen Heer!

Hulp'loos Kind
Heilig Kind
Die zoo trouw zondaren mist,
Ook voor mij kwam G' uit 't hemelsche rijk,
Laagt Gij in doeken, den menschen gelijk,
Leet m' U danken altijd.

Stille nacht,
Heil'ge nacht,
Heil en vrede wordt gebracht,
Aan een wereld, verloren in schuld;
Gods belofte wordt heerlijk vervuld,
Amen, Gode zij d' eer!

Er zijn velen, die meenen Kerstfeest te vieren «n het toch eigenlijk niet doen. Kerstfeest wil voor hen zeggen, eenige dagen vrij, uitgaan, plezier hebben, lekker eten en drinken, geschenken geven en ontvangen enz. Altemaal op zich zelf geen kwade dingen, maar die met het Kerstfeest rechtstreeks niet te maken hebben.

Het Kerstfeest is het Christustfeest, de herdenking van Zijn komst in het vleesch als mensch. Dat feest nu te vieren zonder Christus zoo zijn, alsof men een feestmaal bijwoonde, maar den hoofdpersoon 't huis liet, tot wiens eer het heette te zijn. 't Is er mee als met de zoogenaamde «Kerstverhalen», op zich zelf zeer goed en begerlijk. Doch van Kerstverhalen te spreken is dwaasheid. Want er is er maar één hetwelk te vinden is in Lukas 2 boven aangehaald.

Zonder Christus geen Kerstfeest. Buiten Hem ook geen ware Kerstvreugde. Wie kunnen zich op het Kerstfeest in waarheid daarover verheugen? Alleen die Christus kennen, die geborgen zijn in Hem voor tijd en eeuwigheid, die het Kindken van Bethlehem eeren en liefhebben als hun God en Zaligmaker. Zij zeggen met den gijzen Simeon

Loft zij den God van Israël,
Den Heer die aan Zijn eervolk dacht,
En door zijn liefderijk bestel
Verlossing heeft te weeg gebracht.

Geve het Kind van Bethlehem om zoo Zijn feest te vieren. Dan zal het ons recht gezend zijn.

HOOGENBIJK.

Buitenland.

N.-Amerika. De Engelsche taal ingevoerd in Duitse kerken en scholen.

In een artikel in de *Tägl. Rundschau* over «de Duitse-Amerikanen en over den tegenwoordigen stand der Duitse taal», klaagt Elsmeyer (Milwaukee), dat alle krachten, die het voor Duitschland hadden moeten opnemen, jammerlijk te kort geschoten zijn, ook de kerkelijke kringen. «Op vele plaatsen, zoo schrijft hij, hebben onze stamgenooten, zonder daartoe genoodzaakt te zijn, uit eigen aandrif en zonder bevel van de zijde der Overheid, de Duitse boeken uit de gemeentescholen verwijderd, om ze door Engelsche te vervangen. Geheele Duitse gemeenten hebben met ijverige snelheid hare Duitse gezangboeken voor Engelsche verwisseld; hare predikanten moesten hals over kop in het Engelsch prediken en zijn verplicht het nog te doen. De Lutherse gemeenten te St. Louis, 28 in getal, zijn er mede begonnen, en haar voorbeeld heeft navolging gevonden. Met een bij Duitschers zeldzame eenstemmigheid hebben zij de Duitse taal in kerk en school laten varen, zonder dat door de Overheid een poging gedaan was om deze verandering op te leggen. Zelfs hebben sommige Duitse kerken haar naam veranderd, de «Dreieinigkeits-gemeinde» noemt zich tegenwoordig «Trinity Church». De hoogleraar Göttinger, van het Theologisch Seminarium van St. Louis, sprak bij wijze van verontschuldiging: «Nooit zijn onze scholen dragers van de Duitse cultuur geweest.»

Bij de Roomsche Duitschers is hetzelfde opgemerkt. Elsmeyer weet slechts één persoon te noemen die tegen deze verandering zijn stem verheven heeft. Het is Professor Pieper van het Theologisch Seminarium te Marquette (Wisconsin), die op de houding der Synoden het woord toespant: «Op uwen buik zult ge gaan en stof zult gij eten al de dagen uws levens, en de bede daaraan toevoegt: «Vader, vergeet het hun, want zij weten niet wat zij doen.»

Er is door de *National Lutheran Council* van Amerika een commissie naar Duitschland gezonden met opdracht, te onderzoeken, welke schade de Lutherse Kerk door den wereldoorlog geleden heeft, en voorstellen te doen voor te verlenen ondersteuning.

Het is die Commissie dringend op het hart geboden, dat men zich niet bepalen zal tot het geven van financiële steun, maar in de eerste plaats bedacht moet zijn op het opkomen voor de eer van het Christelijk Duitschland.

— Zal de naam Gods in het Vredetractaat vermeld worden?

In het begin van November werd in den Senaat der Vereenigde Staten het Vredetractaat besproken. President Wilson had dit voor zijn persoon te Parijs onderteekend, maar om voor de Vereenigde Staten bindend te zijn, moest het nog door den Senaat onderteekend

worden. Over den strijd in dit lichaam inzake het ratificeren van het vredetractaat, melden de politieke bladen elken dag bijzonderheden. Maar we vernamen uit deze organen niets over de discussie, welke in den Amerikaanschen Senaat gevoerd is over het in het Vredetractaat noemen van den naam Gods. Er was toch een voorstel gedaan om bij de inleiding van deze overeenkomst den naam des Heeren te noemen, welke in het geheele document, dat van respectabelen omvang is, niet voorkomt. Het voorstel werd ingedrukt door den Senator Sherman, van Illinois, lid der republikeinse partij. Hij zeide dat Voltaire, de bekende God-loochnaar, zich zoo verbijde hebben in een vergadering van goddelooze menschen als te Versailles had plaats gevonden, terwijl Senator Lodge sprak, met heenvijzing naar Macbeth's uitroep: «Ik kan niet zeggen: Heere, zeggen ons».

Senator Thomas merkte op, dat hij niet had kunnen merken, dat het dagelijksch gebed van den chaplain in de Kamers eenige viuct afwerpt. Het is namelijk in de Vereenigde Staten gewoonte, dat elke vergadering der volksvertegenwoordiging door een daartoe benoemden predikant (chaplain) geopind wordt met aanroeping van des Heeren naam. Hij beweerde voorts, dat hij er niet van hield alle zonden van de menschenkinderen op God te werpen. Andere tegenstanders zeiden, dat ook in de Amerikaanse constitutie geen melding gemaakt wordt van den Naam Gods; zij waren van oordeel dat zulks ook niet in het Vredesverdrag moest geschieden, om geen moeite te krijgen, daar de leden der conferentie tot verschillende religien behoorden.

Daarna brak een woordenstrijd uit tusschen een republikein en een democraat. De een riep: «Ik heb nog nooit in mijn gansche leven gebeden». «Denkt ge niet dat het dan overgeer tijd wordt om daarmede te beginnen?» «Neen», zoo werd teruggeschreeuwd, «neen, niet op de verschijning van een tegensander als de Senator van Arkansas. Hem kan ik zonder God wel weerstand bieden». Op de galerij werd hierover uitbundig gelachen. — Wij vernamen echter helaas niet, dat ten slotte de Senaat besloot bij de inleiding van het Vredetractaat den naam des Heeren te vermelden. Ons dunkt, dat een land, waarin de president elk jaar al de burgers uitnodigt tot het houden van een boete- en bederag in hunne kerken, er wel op mocht staan, dat in zulk een gewichtig stuk als het de onderteekenen Vredetractaat, God wordt erkend.

WINCKEL.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons: Leendert Ruma werd door den Heere opgeroepen, om in te gaan in de rust die er overblijft voor het volk Gods.

Ook hij was van het begin af lid der vereniging voor Hooger onderwijs en heeft jaren lang met groote toewijding en nauwkeurigheid de belangen der Ver. als correspondent behartigd.

Ruma behoorde tot de partij die «hare betekenis eenig en alleen ontleende aan het feit, dat zij de uitdrukking was van hetgeen nog onbewust in het volk leefde». Zulke mannen konden niet altijd zeggen hoe het wezen moest, maar toen zij door wetenschappelijk gevormde mannen het hoorden zeggen, toen werd hun duidelijk wat de betekenis is van de gereformeerde beginselen welke zij door Gods genade waren toegedaan. Daarom hebben zij geofferd en gewerkt, gestreden en gebeden voor een Hoogeschool met den Bijbel, en God gedankt dat Hij zulk een school aan Nederland schonk, en met hijschap haar ontwikkeling padgeslagen.

Wel werd dezen mannen toegevoegd: «gij maakt van de leerstukken stukken leer», maar in hun leven hebben zij ervaren dat zulke «stukken leer», mis goed gekend en volledig toegepast, uitstekend dienen kunnen om door dras gemaakte gronden te komen, zonder de schade-lijke gevolgen te ondervinden.

Zij hebben hun bejden niet aan hunne ervaringen ontleend, maar zij hebben de kracht van de bejden ervaren. Niet zozeer omdat de kerk het zegt, maar toch ook niet zonder kerk te hooren en te bewaren.

Zij liepen niemand na, maar volgden de manen die God gaf, om met en voor hen de bejden der waarheid toe te passen.

Indien het kan, dan de waarheid bejden en beleven met den predikant der Kerk; gaat dat niet, dan zonder hem, en als het moet dan tegen hem. Zonder iets aan de Verdiensten der Suchters van de Vrije Universiteit af te doen, kan worden verklaard, dat zulke mannen hebben gedieud om onze Vrije Universiteit in het leven te roepen.

Zullen de jongeren nu de erfenis overnemen? Zij hebben er de roeping voor.

Het zou te betreuren, het zou een ramp zijn voor land en volk, indien de Vrije Universiteit door gebrek aan medewerking moest opgeheven worden.

Hiervoor is, Gode zij dank, nog geen vrees, maar stiltaan is achteruitgaan. De jaren schieten op. Wij zijn reeds over de de helft van den in 1905 vastgestelden termijn, en de vierde faculteit is er nog niet. Deze zal duizenden guldens kosten alleen aan gebouwen. Maar wanneer de rene en slossing uit de contributie kan gevonden worden, is voor bouwen geen gevaar.

Het jaar dat komt zal, hopen we, een jubeljaar zijn. Zullen we het werk van de Ruma's, de Groshede's en Koningen en van zooveel die het geloofstuk in Gods kracht hebben aanaard, laten verkwijnen?

Dat nooit! Daarom aangepakt. Laat op 20 October 1920 het huidige jaar worden, dat de jongeren, en vooral de oud-studenten, nog liefde gevoelen voor het werk, dat God door de vaders heeft verricht. Het aantal studenten neemt toe. Ook het aantal, van hen die voor hunne studien stillicke hulp nodig hebben.

Een vijfde deel van het fonds 1920 is pas bijeen. Af en toe komt er nog eens een bedrag bij. Wie weet, hoeveel er reeds verzameld is, dat nog niet is overgemaakt. Tegen Januari zal weer een voortloope storting plaats hebben. Laat ieder der H.H. oud-studenten nog eens het terrein overzien, en afwerken, en per Giro-bijst No. 13212 het ontvangen geld overmaken.

Bij zinnig en oordeelkundig beheer, wat uitstekend aan den penningmeester is toevertrouwd, kunnen deze gelden reeds rentegevend worden gemaakt.

Kort Verslag der Vergadering van de classis Gorinchem, gehouden op 12 Nov. 1919.

De. den Houting opent namens de Kerk van Hardinxveld de vergadering. De credentiebrieven worden onderzocht. Aan twee diakenen wordt keurstem verleend. Het moderamen wordt samengesteld als volgt